

Kronika 2022

Prežili sme mimoriadne ťažký rok, plný napätia a obáv o budúcnosť. Všetko, čo sa mohlo skomplikovať, sa skomplikovalo – situácia v politike, v ekonomike, v ekológii aj v počasí. Jedno zlepšenie však predsa len prišlo – covid ustúpil, už vo februári boli obchody otvorené bez obmedzení, bolo potrebné iba vo vnútorných priestoroch nosiť respirátory.

V máji sa skončili všetky prísne protiepidemiologické opatrenia, hoci odborníci ešte počas celého roka upozorňovali, aby boli ľudia ostražití, lebo covid má aj novšie podoby – omikron, deltakron. Tie však už neboli také nebezpečné, príznaky boli miernejšie a liekov bolo dosť. Iba v zdravotníckych zariadeniach a lekárňach zostala povinnosť chrániť si dýchacie cesty rúškami. Ľudia si mohli konečne vynahradiť dlhý čas obmedzení a tak sa počas leta často stretávali, organizovali rodinné a spoločenské podujatia a cestovali na dovolenky k moru. Všetko sa však odohrávalo v tieni vojny, ktorú 24. februára rozpútalo Rusko, keď pod názvom „špeciálna vojenská operácia“ napadlo Ukrajinu.

Od skončenia 2. svetovej vojny Európa nič podobné nezažila, hoci aj k nám – do vtedajšieho Československa v roku 1968 prišli ruské tanky prerušiť „Dubčekovu jar“ . Pokusy zastaviť okupantov a vysvetliť im, že my nie sme nepriatelia, stáli životy desiatky ľudí, ale až teraz sme si uvedomili, čo aj nám vtedy hrozilo. Vojna na ovládnutie Ukrajiny vyvolala v Európe vlnu chaosu, ale aj ľudskosti - každý deň v strachu pred vojnou prechádzali cez hranice tisíce odídencov, boli to najmä matky s deťmi a bolo potrebné im pomáhať. Muži museli zostať bojovať. Z mnohých miest po ostreľovaní zostali len ruiny. Počas roka odišlo z Ukrajiny až 5 miliónov ľudí. Niektoré deti prichádzali samy – bez rodičov, len so susedmi alebo známymi a smerovali k ukrajinským rodinám, ktoré sa už predtým usídlili v niektorých európskych krajinách – najviac v Čechách, Poľsku, Nemecku. Mnohé rodiny zostali na Slovensku a hľadali si ubytovanie a prácu, deti sa postupne začlenili do škôl a materských škôl.

K nám na Hrašné žiadna ukrajinská rodina neprišla. Čoskoro sa ukázali ďalšie komplikácie: veľké zdražovanie tovarov – najmä potravín, stavebných materiálov, benzínu, hrozba zastavenia plynulého prívodu zemného plynu a ropy z Ruska do Európy, a s tým súvisiace zvyšovanie cien plynu a elektriny. Navyše hrozila aj potravinová kríza, ktorá súvisela s počasím – niekoľko týždňov trvajúcimi mimoriadnymi letnými horúčavami (takmer 40 stupňov Celzia), a obrovským suchom. Všetky problémy a neistota sa premietali do politických sporov. 5. septembra, po dlhodobých nezhodách medzi politickými stranami vládnej koalície (najmä medzi lídrami Matovičom a Sulíkom) odišla z vlády strana SAS (Sloboda a solidarita). Spory sa dotýkali najmä ekonomiky a financií, podpory pre ľudí s nízkymi príjmami, najviac postihnutých zdražovaním základných potravín a energií, problémov v zdravotníctve,

v školstve a tiež rozdielných názorov do akej miery pomáhať brániacej sa Ukrajine. Problémy v oslabenej vláde sa odrazili v problematickom schvaľovaní zákonov v parlamente, v ťažkostiach v riešení energetickej krízy, hroziacich obrovských cenách energií, atď. Zlá bola tiež situácia v zdravotníctve, lekárov a zdravotných sestier je nedostatok, žiadajú zvýšenie platov a hrozia výpoveďami.

Politická situácia napokon viedla k predčasným voľbám, ktoré budú v nasledujúcom roku. Vládnej koalícii sa napokon podarilo presadiť viacero pozitívnych zmien, najmä väčší dôraz na ekológiu, s tým súvisia novinky v poľnohospodárstve – veľké lány polí budú v budúcnosti predelené remízkami, zlepší sa hospodárenie s vodou a životné podmienky pre drobnú zver, budú účinnejšie chránené lesy a najmä pralesy. Každéj domácnosti sa dotkol novelizovaný zákon o odpadoch - zavedenie zálohovania a vzápätí výkup plastových fliaš a hliníkových nápojových obalov. Označené sú písmenom Z a šípkami v kruhu a odoberajú ich len predajne s plochou nad 300 štvorcových metrov. Vzhľadom na menšiu predajnú plochu sa v Hrašnom tieto obaly nevykupujú. Cena nápojov sa pri nákupe zvýšila o 15 centov, pri vrátení obalov sa tá istá suma nakupujúcemu vráti. Postupne to prinesie oveľa čistejšie životné prostredie a možnosť plasty a kovy spracovať na rôzne výrobky. Rozbehol sa aj zber zvyškov zeleniny, ovocia a potravín do kompostérov. Kompost bude využitý na zlepšenie kvality pôdy. V nasledujúcich rokoch je na programe veľká úloha – riešiť zavlažovanie polí, lebo suché a horúce počasie bude pokračovať.

Príroda, počasie

Podľa meteorológov sme prežili najteplejší a najsuchší rok za uplynulé storočie, na niektorých miestach od začiatku meraní teploty vôbec. Nielen u nás, ale v celej Európe vysychali potoky a niektoré rieky, poľnohospodári hlásili veľké straty – kukurica bola zničená, obilia bolo menej. Odrazilo sa to na výraznom zvýšení cien potravín. Ukázali sa tiež chyby z minulosti - zanedbanie zavlažovacích systémov a zbytočná regulácia potokov a riek, z ktorých voda rýchle odtiekla bez úžitku. Vyplyva z toho poučenie pre budúcnosť.

V januári sa obecné zastupiteľstvo postaralo o zimnú údržbu chodníkov, nebolo to náročné, lebo január sa začal teplým a vlhkým počasím, snehu bolo málo a rýchle sa roztopil. Na sviatok Troch kráľov prišla tradičná „trojkráľová“ zima - bez snehu, ale s nočnými mrazmi - 5 až - 7 stupňov Celzia a silným vetrom. Do konca januára už sneh takmer nebol, čakali sme, že aspoň február prinesie skutočnú zimu, ale ani to sa nestalo. Striedalo sa daždivé a slnečné počasie a veterno. Ani Matej 24. februára ľady nelámal, lebo žiadne neboli, prišlo len chladné arktické počasie a znova ľadový vietor. V záhradách však už klíčili jarne kvety - hyacinty a narcisy, kvitli snežienky. Marec priniesol mrazivé noci a suché slnečné počasie, chýbal však teplý jarný dážď. Apríl bol tiež premenlivý s nočnými mrazmi, vlhky bolo málo, vodu zo slabých

dažďov vyfúkal vietor. Začiatkom apríla rozkvitli skoré odrody marhúľ, nočné mrazy však na mnohých miestach úrodu zničili. Aj Veľká noc 15. – 18. apríla bola mrazivá.

Až začiatkom mája sa počasie zlepšilo, prišli teplé a časté dažde, na ktoré sme dlho čakali a bolo možné vyjsť do záhrad a založiť novú úrodu. V júni sa veľmi teplé a suché obdobia striedali s dažďami, tie však nestačili a bolo potrebné polievať. Posledné júnové dni priniesli horúčavy - až 34 stupňov Celzia a veľké sucho. Zelenina v záhradách rástla, darilo sa však aj hmyzu – najmä voškám a ovocné stromy ničila monilióza. Horúce a suché počasie vystriedala 2. júla náhla búrka s krupobitím, aké u nás už dávno nebolo. Trvala krátko, narobila však veľké škody, zostali po nej v záhradách dorážané plody zeleniny – najmä rajčín a tiež nezrelého ovocia – sliviek, jabĺk, hrušiek, polámané konáre, poškodené skleníky a na niektorých domoch aj strechy. Počas júla pokračovalo striedavé počasie, občas trocha popršalo, občasný dážďik však nepomohol, vlahu rýchle vyfúkal vietor a vysušilo slnko.

Ešte aj začiatkom augusta boli teploty 34 stupňov Celzia. Okolo ciest počas leta viac ako zvyčajne rástli a kvitli modré kvety čakanky, ktorej sucho vyhovuje. Huby však v našom lese nerástli takmer vôbec. Celý mesiac august bol ešte horúci, dozreli jablká a hrušky, bolo ich veľa, ale poznačených počasím – drobné a kazové, viac ako na uskladnenie boli vhodné do kvasu. Sliviek sa urodilo menej, zato bola bohatá úroda jabĺk. Mesiac september bol už chladný a daždivý, hmly, mrholenie a dažde pokračovali aj v októbri, poslednú úrodu sme zberali zablatenú. Bolo náročné pozberať orechy, pohrabať krásne vyfarbené popadané lístie a najmä orať a rýľovať záhrady. Koncom októbra na sviatok Všetkých svätých a Pamiatku zosnulých bol cintorín plný živých kvetov, lebo nehrozilo, že by chryzantémy zamrzli. Rovnaké počasie pokračovalo aj v novembri, len s prvým snehovým popraškom 20. novembra. Na Katarínu – 25. novembra napadol prvý sneh, ale hneď sa roztopil a znova sa vrátilo oteplenie a mrholenie. Skutočná zima sa ukázala 11. decembra, aj so snehom, mrazom a studeným vetrom. 20. decembra však prišlo tradičné vianočné oteplenie a dážď rozpustil aj posledné fľiačky snehu. Až do konca roka už bolo 5 – 10 stupňov nad nulou, hmly a dažde. Možno sa aspoň zásoby podzemnej vody trocha doplnili. Rovnaké počasie pretrvalo až do januára ďalšieho roka.

Štatistika

Demografia obce k 31. 12. 2022

Počet obyvateľov našej obci sa od roku 2000 postupne znižoval, v roku 2002 uvádza štatistika 499 a v súčasnosti k 31.12.2022 480. Príčinou je veľký počet starších občanov a málo novonarodených detí.

V tomto roku zomrelo 11 obyvateľov: Emília Feriancová (Hrašné 255), Emília Feriancová (Hrašné 261), Jaroslav Hluchý (Hrašné 84), Rudolf Hučko (Hrašné 184), Rudolf Hučko (Hrašné 179), Anna Hučková (Hrašné 184), Ľubomír Pišoja (Hrašné

24), Emília Poláková (Hrašné 103), Hyacint Slovák (Hrašné 233), Anna Štefiková (Hrašné 249), Katarína Zábojníková (Hrašné 252).

Z trvalého pobytu v našej obci sa odhlásilo 19 obyvateľov a na trvalý pobyt sa prihlásilo 17 obyvateľov.

Narodili sa 3 deti: Natália Fialová, Laura Orgoník a Nina Zmeková.

Rozpočet obce v roku 2022

Skutočné príjmy za rok 2022 boli 427 493, 90 Eur

Skutočné výdavky za rok 2022 boli 374 427,86 Eur

Plánovaný rozpočet na rok 2023

Príjmy: 506 450 Eur

Výdavky: 506 450 Eur

Život v obci, školstvo, služby

Už v prvý deň nového kalendárneho roka 2022 sa cez miestny rozhlas občanom tradične prihovril starosta obce Mgr. Pavel Hučko. Vo svojom prejave pripomenul, aký ťažký bol v súvislosti s covidovou nákazou rok 2021 a zosumarizoval úspechy obce, ktoré sa napriek tomu podarilo dosiahnuť.

Život v našej obci rovnako ako v celej krajine poznačila politická a ekonomická neistota, ktorá sa premietla do zvýšenia cien mnohých produktov, najmä stavebných materiálov, železa, hliníka, nafty, benzínu, ale tiež potravín – oleja, chleba, pečiva, atď. Prejavilo sa to aj v našom obchode. Napríklad – cena pečiva vzrástla z 0,11 na 0,14 eura a cena oleja až na dvojnásobok – za 2 litre oleja Raciol z 8 na 16 Eur. Výrazne zdraželo maslo, vajcia, zelenina, atď. Predajňa potravín, ktorú prevádzkuje GEVIS s.r.o Čachtice, funguje spoľahlivo, ceny sú však vyššie ako v supermarketoch a tak počet zákazníkov nie je vysoký. Kto má možnosť, zájde po väčšie nákupy na Myjavu alebo na Starú Turú do lacnejších obchodných reťazcov. Do obce prichádzajú tiež pojazdne predajne s mäsom a mäsovými výrobkami z Myjavy, s hydinou z Topoľnice, občas tiež so zeleninou, odevmi, obuvou, živými sľiepkami, ovocnými stromčekmi.

Pri neistote s dodávkami plynu a elektriny a najmä z ich vysokých cien sa ľudia snažili šetriť energiami, zásobovali sa palivovým drevom a obávali sa zimy. Ďalšou nepríjemnosťou a zhoršením komfortu pre obyvateľov bolo zrušenie miestnej pošty. Hoci roznášanie zásielok bolo zabezpečené zo Starej Turej, s listami, balíkmi a poukážkami už bolo potrebné ísť do tamojšej pošty. Dôchodcovia si už nemôžu prísť pre svoje dôchodky na poštu ako to bolo predtým, stretnutia na pošte boli pre nich aj spoločenskou udalosťou.

Počas roka sa zvýšil záujem o kúpu neobývaných rodinných domov, súčasné ceny sa blížili k sume 100 000 Eur, zvýšili sa tiež ceny pozemkov. Ľudia z miest často reagovali na ekonomickú neistotu a rozhodli sa finančné úspory investovať do kúpy nehnuteľností. Po covidovej náказe si viac uvedomovali, akou výhodou je možnosť odísť z bytového domu v meste do prírody alebo domu či chaty na vidieku.

Materská škola v našej obci má už tradične veľmi dobrú úroveň, vedie ju riaditeľka Bc. Monika Hučková. V tomto školskom roku nastúpila nová učiteľka Ing. Miroslava Dugová a nová kuchárka Lenka Kubíčková.

Úspešná firma Herbex, ktorá spracováva liečivé byliny a vyrába prírodné liečivé čaje aj v tomto roku opäť predstavila niekoľko novinek, boli to čaje: PL'ÚCA a PRIEDUŠKY, rastlinné prehľadadlo SENNA s mäťou piepornou, HRDLO a KRK s eukalyptom, MOZOG a PAMÄŤ, VEČERNÝ ČAJ, ŽALÚDOK a ČREVÁ, YERBA MATÉ. Počas roka predstavili tiež nový dizajn – obaly čajov vo farbe modrej krojovej farby s vyobrazením kopaničiarskej tylovej čipky pod značkou Regionálny produkt Kopanice. Pod názvom REGIONÁLNY ČAJ Z MYJAVSKYCH KOPANÍC uviedli nové produkty ZELENÝ JAČMEŇ, PESTREC S MÄTOU, RUMANČEK, BIO kurkumový čaj – imunita, ČAGA na posilnenie imunity a ďalšie, ktoré sa v tomto roku dostali do obchodov a lekární. Firma v súčasnosti obhospodaruje 100 hektárov pôdy, na ktorej pestuje liečivé rastliny.

Pestovateľská pálenica AKVAVITA pokračovala v službe pestovateľom ovocia a spracovávala čerešne, marhule, jablká, hrušky, slivky a iné ovocie na kvalitný alkohol. Sezóna však bola slabšia, v našom regióne časť marhúľ zamrzla, nižšia bola aj úroda sliviek. Šťasti to nahradila dobrá úroda jablák.

Aj v tomto roku bol však napriek kríze v našej obci pestrý spoločenský život. Zaslúžilo sa o to predovšetkým vedenie obce, prispelo tiež pohostinstvo U Felberu, ktoré pripravovalo lákavé ponuky špecialít počas víkendov.

Kultúrno-spoločenské podujatie s bohatou návštevnosťou bolo v parku pri kultúrnom dome pri príležitosti 1. mája pod názvom Hrašnárska vareška a stavenie mája. Program bol bohatý – pásmo hier, tanca, pesničiek, básničiek pripravili učiteľky s deťmi z materskej školy, nasledovalo stavenie mája a hudobný program myjavských heligónkarov. Nechýbali stánky s občerstvením a jedlom, verenie gulášu, stánky s hračkami a umeleckými výrobkami. Vyšlo aj pekné slnečné počasie. Program pokračoval večer majálesom v kultúrnom dome.

Ďalšie vydarené kultúrno-spoločenské podujatie bolo 21. mája – s kultúrnym programom, o ktorý sa postarali deti z materskej školy. Nechýbali stánky s bohatým občerstvením, s hračkami, medovníkmi, pre deti bol pripravený hrad na skákanie.

Pred Veľkou nocou – 9. apríla bola obecná jarná brigáda s bohatou účasťou najmä dôchodcov. Vyčistili priestor cintorína, ale aj okolité lesíky a chodníky.

9. júla predviedli v kultúrnom dome pod názvom Zbierali sme slivki aj belički amatérski divadelníci z Nového Mesta nad Váhom pod vedením MUDr. Milana Pašmíka folklórne pásmo žartovných ľudových scénok, hudby, spevu i tanca. Predstavenie sa odohrávalo v myjavskom nárečí a diváci – takmer 100 ľudí mali príležitosť pripomenúť si tradície z nášho regiónu a dobre sa zabaviť.

V rámci predvolebnej kampane prešiel 17. augusta cez Hrašné so svojim tímom na bicykli kandidát na predsedu VUC Jaroslav Baška. Počas zastávky pri obecnej úrade mali možnosť obyvatelia s ním hovoriť o budúcnosti obce, ocenili najmä novovybudovanú asfaltovú cestu cez našu obec. Bolo to príjemné podujatie, s pohostením, hoci v horúcom počasí nebolo veľa prítomných.

Ďalšia obecná brigáda s bohatou účasťou najmä dôchodcov bola 7. októbra na miestnom cintoríne. Pred sviatkom Pamiatky zosnulých cintorín znova pekne vyčistili.

14. októbra pri príležitosti Mesiaca úcty k starším bolo v kultúrnom dome slávnostné posedenie spojené s kultúrnym programom, ktoré už tradične pripravili deti z materskej školy od vedením riaditeľky Moniky Hučkovej. Ďalší zábavný program s ľudovými i vážnymi piesňami predviedla skupina Impulz z Kunína, nechýbali ani drobné darčeky a pohostenie prítomných dôchodcov. Úspešné podujatie pripravilo vedenie obce a sociálna komisia.

Vydarené podujatie bolo tiež 10. decembra - sviatok sv. Mikuláša, rozsvietenie vianočného stromčeka v obci a tiež obecný jarmok spojený s tradičnou zabíjačkou, predajom domácich mäsových produktov (jaterníc, klobás, atď) S pásmom pesničiek a básničiek vystúpili deti z materskej školy a originálnym bodom programu bol Mikuláš, ktorý prišiel na podujatie na koni a vzbudil veľkú pozornosť detí i dospelých.

V decembri pre nízky záujem ukončila svoju činnosť miestna organizácia Jednota dôchodcov.

Najdôležitejšou udalosťou roka boli na celom Slovensku a samozrejme aj v našej obci voľby do orgánov samosprávy obcí - 29. októbra 1922. V Hrašnom bola volebná účasť 48,6%. Dôkazom, že s predchádzajúcim zložením vedenia obce boli naši obyvatelia spokojní a majú ich dôveru je, že volili obecné zastupiteľstvo v rovnakom zložení. Do funkcie starostu bol 166 hlasmi opäť zvolený súčasný starosta Mgr. Pavel Hučko. V obecnej zastupiteľstve budú v ďalšom volebnom období pôsobiť: Mgr. Lucia Balážová, Martin Mateják, Jaroslav Barančín, Miroslava Jurášová, Bc. Lenka Fábry Bunčiková. Náhradníkmi sú Martin Štefik a Lenka Gažová.

Prvé – slávnostné verejné ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva bolo 25. novembra v kultúrnom dome. Záujem obyvateľov bol veľký, atmosféra primeraná tejto dôležitej udalosti. Poslanci dostali oficiálne osvedčenia o zvolení a zložili sľub. Novozvolený starosta vystúpil s prejavom, v ktorom sumarizoval činnosť v predchádzajúcom volebnom období, poďakoval sa poslancom a občanom za podporu a aktivitu a predstavil vytýčil nové ciele a úlohy na zveľadenie obce. K najvýznamnejším investíciám bude patriť rekonštrukcia budovy obecného úradu a materskej školy, rekonštrukcia domu smútku, klubovne na Hodulovom Vrchu, nové prepojenie verejného vodovodu, úsporné osvetlenie obce a ďalšie. Zriadené boli komisie obecného zastupiteľstva, volebné obvody a schválený rozpočet na roky 2023 – 2025.

Šport

Naším futbalistom sa na začiatku sezóny darilo, v jarnej časti súťaže boli vždy na 3. – 5. mieste tabuľky 8. ligy NM (Nové mesto nad Váhom) V závere jarnej časti – po 22. kole (11. 6.) skončili na 4. mieste. Po organizačnej zmene v jesennej časti súťaže boli zaradení do IX. ligy- muži- NM. Po záverečnom kole 16. októbra sa umiestnili na 8. mieste tabuľky.

V tomto roku pokračovali súťaže IKHL jubilejným 10. ročníkom Inovecko-karpatskej hasičskej ligy. Ženy z našej obce sa zúčastnili vo všetkých desiatich kolách súťaže a boli veľmi úspešné. Patrili im popredné umiestnenia – vždy 1. – 3. miesto. V sobotu 23. júla sa 7. kolo súťaže odohrávalo na ihrisku v Hrašnom a domáce hasičky opäť zvíťazili. Súťažiacim a tiež veliteľovi DHZ Martinovi Matejákovi a predsedovi DHZ Dušanovi Kubánkovi sa za úspešnú reprezentáciu poďakoval starosta obce. V záverečnom vyhodnotení 10. ročníka IKHL v Prašníku sa ženy z Hrašného umiestnili znova na 1. mieste, získali pohár víťazov a vedenie obce sa im poďakovalo za úspešnú reprezentáciu. Na sklonku roka bola v kultúrnom dome v našej obci slávnostná hodnotiaca schôdza 10. ročníka IKHL. Zúčastnili sa na nej členovia rady IKHL, zástupcovia usporiadateľských jednotlivých kôl IKHL a rôznych DHZ. Časopis Kopaničiar expres uverejňoval reportáže zo všetkých kôl súťaže IKHL a tiež fotografie úspešných družstiev. Viackrát tam boli ženy z Hrašného, obyvatelia sú na ne hrdé. Starosta Mgr. Pavel Hučko na hodnotiacej schôdzi vyzdvihol prácu hasičov, poďakoval sa im nielen za úspechy v súťažiach, ale tiež za celoročnú prácu, ktorá je veľkým prínosom pre okolité obce a pre spoločnosť.

Obecný úrad

Mgr. Pavel Hučko – starosta

Mgr. Lucia Balážová – zástupca starostu

Elena Malková – samostatný odborný referent pre ekonomické a samosprávne činnosti (úsek hlásenia pobytu občanov a evidencia súpisných čísel budov, personálna a mzdová agenda)

Mgr. Petra Šimková – odborný administratívny pracovník (úsek kultúry a sociálnych vecí, podateľňa, úsek daní a poplatkov) Počas materskej dovolenky ju zastupuje Katarína Hučková.

Kvetoslava Jurášová – hlavný kontrolór

Ďalšími zamestnancami sú:

Lenka Kubičková – kuchárka v materskej škole

Edita Hrašná – upratovačka a školníčka

Ján Urbančík – šofér Kuka vozu, pomocné obecné práce

Martin Mikulec – vývoz ZKO, pomocné obecné práce

Ivan Čecho – vývoz ZKO, pomocné obecné práce

Zdenka Pražienková – opatrovatelka

Pri spracovávaní konceptu kroniky obce boli použité štatistické údaje obecného úradu, záverečný účet obce za rok 2022 a zápisnice obecného zastupiteľstva.

Kronikársky záznam bol prerokovaný a schválený obecným zastupiteľstvom uznesením č.   dňa

Doplňky a pripomienky boli do kronikárskeho záznamu dopracované.

Mgr. Marta Balážová

kronikárka obce

Mgr. Pavel Hučko

starosta obce